

Datum: 2025-10-22

Ärendenummer: SLK-2025-00760

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.sl@regeringskansliet.se

Diarienummer: S2025/01127

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Socialdepartementet - Betänkandet Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)

Sammantagen bedömning

Vårdansvarskommittén anser att det nationella perspektivet på hälso- och sjukvården behöver stärkas. Den kommunala hälso- och sjukvården har inte inkluderats i uppdragsdirektivet. I sammanhanget är det relevant att påminnas om att kommunerna står för en väsentlig del av primärvården. I rapporten Omtag för omställning (2025:1) från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys framgår att kommunerna står för omkring 40 procent av all primärvård som ges till befolkningen varje år. Göteborgs Stad har övertagit ansvaret för hälso- och sjukvård i hemmet i ordinärt boende från regionen och är landets största vårdgivare för kommunal primärvård. De patienter som är inskrivna i kommunens hälso- och sjukvård är också alltid patienter i den regionala hälso- och sjukvården. Generellt sett finns det utmaningar i samverkan mellan kommuner och regioner och det finns behov av ökad samverkan när det gäller patienter som är gemensamma för de båda huvudmännen.

Göteborgs Stad kan se risker med att en ökad statlig styrning skulle kunna leda till att samverkan mellan kommun och region blir alltmer komplex, eller att kommunernas behov inte synliggörs i tillräcklig omfattning. Sammantaget anser Göteborgs Stad att den kommunala hälso- och sjukvården behöver beaktas som en del av en helhet i den fortsatta beredningen av kommitténs förslag.

Områden för utökat statligt ansvar

Kompetensförsörjning

Göteborgs Stad konstaterar att de problem Vårdansvarskommittén formulerar kopplat till kompetensförsörjningen är lika relevanta för den del av primärvården som kommunerna ansvarar för. Att arbeta i den kommunala primärvården ställer höga krav när hälso- och sjukvårdspersonal verkar i den enskildes hem eftersom det ofta inte finns direkt tillgång till kollegor eller läkare.

För kommunernas kompetensförsörjning är det viktigt att hälso- och sjukvårdsutbildningarnas innehåll även beaktar kommunernas specifika behov.

Vaccinationer

Den kommunala primärvården och elevhälsan utför vaccinationer för de patienter som är inskrivna i den kommunala primärvården samt för elever i som går i skolan. Göteborgs Stad är positiv till betänkandets förslag.

Stärkt och förbättrad statlig styrning

Riktade statsbidrag bör användas endast i undantagsfall

Göteborgs Stad menar att det Vårdansvarskommittén framför om riktade statsbidrag är direkt applicerbart på den kommunala hälso- och sjukvårdsverksamheten. I de fall statsbidragen förutsätter kommunernas medverkan, exempelvis gällande omställningen till nära vård, blir det komplext om inte kommunerna inkluderas i hanteringen av statsbidragen.

Även den statliga utredningen Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50) belyste frågan om de riktade statsbidragen, vilket betänkandet också relaterar till. I Göteborgs Stad remissvar framfördes att staden delar kommitténs syn på den problematik som finns med dessa bidrag. Beslut om kommunal verksamhets utformning sker bäst på lokal nivå bland annat med stöd av generella statsbidrag. Vidare instämde Göteborgs Stad i kommitténs synpunkt att de riktade statsbidragen medför ökad administration och att generella statsbidrag i grunden ger bättre planeringsförutsättningar.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Ordföranden Jonas Attenius (S) och Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Dan-Ove Marcelind (KD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från KD och D den 17 oktober 2025 (bilaga A).

Vid omröstning röstade Axel Josefson (M), Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti Singh (S), Jörgen Fogelklou (SD), Jenny Broman (V), Axel Darvik (L), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättarna Nina Miskovsky (M) och Johannes Hulter (S) samt ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Jonas Attenius och Axel Josefsons yrkande.

Martin Wannholt (D) och Dan-Ove Marcelind (KD) röstade för bifall till Dan-Ove Marcelinds yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med elva röster mot två att bifalla Jonas Attenius och Axel Josefsons yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 17 oktober 2025 (bilaga B).

Göteborg den 22 oktober 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga A

Yrkande (KD) och (D)

Kommunstyrelsen 2025-10-22

Ärende 15

Yrkande angående – Remiss från Socialdepartementet - Betänkandet Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remissen Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62), i enlighet med bilaga 1 i detta yrkande, översänds till Socialdepartementet.

Bilaga 1.

Sammantagen bedömning

Göteborgs Stad delar vårdansvarskommitténs bedömning att ökat statligt systemansvar och finansiering är nödvändiga steg för mer hållbara och långsiktiga villkor för sjukvården. Det ska dock påpekas att den kommunala hälso- och sjukvården inte har inkluderats i uppdragsdirektivet. Mot denna bakgrund är det relevant att påminnas om att kommunerna står för en väsentlig del av primärvården. I rapporten Omtag för omställning (2025:1) från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys framgår att kommunerna står för omkring 40 procent av all primärvård som ges till befolkningen varje år. Göteborgs Stad har övertagit ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet i ordinärt boende från regionen och är landets största vårdgivare för kommunal primärvård. I den fortsatta beredningen av kommitténs förslag är det viktigt att den kommunala hälso- och sjukvården beaktas som en del av en helhet. Göteborgs Stad ser emellertid positivt på ett statligt huvudmannaskap eftersom det leder till en ökad tillgänglighet av hälso- och sjukvård i ett större geografiskt område och därmed kortare vårdköer, vård i tid och bättre förutsättningar för den kommunala hälso- och sjukvården. Idag trycks mycket vård ut i den nära vården utan att det sker någon skatteväxling och kommuner som Göteborgs Stad blir sista utposten i vården av patienter. Ansvarsfördelningen mellan region och kommun ser också olika ut i Sverige beroende på hur regionerna valt att agera. Ett statligt huvudmannaskap kan skapa mer likvärdiga förutsättningar för Sveriges kommuner och ett mer tydligare finansieringsansvar.

Ett statligt huvudmannaskap bedöms också ge bättre förutsättningar för att planera och investera i förebyggande insatser och när det gäller sjukvårdens kompetensförsörjning beskrivs ett tydligt behov av en nationell samordning. I underlaget förklaras hur centralstyrd vård kan ge mer robust finansiering, långsiktiga förutsättningar och en riskspridning som klarar variationer bättre. Det innebär även stordriftsfördelar i

finansiering och tillhandahållande, framför allt gällande avancerad specialiserad vård vilket är och har varit en angelägen fråga i Göteborg. Att få resurserna att räckta till behoven understryks som en av de största utmaningarna för svensk hälso- och sjukvård. Statsbidragens andel av finansieringen har ökat samtidigt som skillnader i skattekraft mellan regionerna också ökat. Om statens avgränsade ansvar för finansiering ligger kvar på samma nivå som i dag, med bibehållet regionalt tillhandahållaransvar och en finansiering som bygger på beskattning av förvärvsinkomst är nuvarande ordning långsiktigt ohållbar.

Vidare anser Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att patient-, brukar- och närståendemedverkan behöver samordnas nationellt i högre grad än i dag. Coronakommissionen pekade på att den höga graden av decentralisering i den svenska förvaltningsmodellen i kombination med den kommunala självstyrelsen försämrar förmågan att hantera en kris. Sammanfattningsvis beskrivs många sannolika fördelar med statligt huvudmannaskap inom samtliga områden som analyserats. Tydligast framstår fördelarna gällande jämlikhet, långsiktigt hållbar finansiering och beredskap att hantera kriser, men inte minst bättre, mer transparenta och likvärdiga förutsättningar för Sveriges kommuner när det kommer till ansvaret för den kommunala hälso- och sjukvården.

Vaccinationer

Den kommunala primärvården och elevhälsan utför vaccinationer för de patienter som är inskrivna i den kommunala primärvården samt för elever i som går i skolan. Göteborgs Stad är positiv till betänkandet förslag.

Riktade statsbidrag bör användas endast i undantagsfall

Göteborgs Stad menar att det Vårdansvarskommittén framför om riktade statsbidrag är direkt applicerbart på den kommunala hälso- och sjukvårdsverksamheten. I de fall statsbidragen förutsätter kommunernas medverkan, exempelvis gällande omställningen till nära vård, blir det komplext om inte kommunerna inkluderas i hanteringen av statsbidragen.

Även den statliga utredningen Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50) belyste frågan om de riktade statsbidragen, vilket betänkandet också relaterar till. I Göteborgs Stad remissvar framfördes att staden delar kommitténs syn på den problematik som finns med dessa bidrag. Beslut om kommunal verksamhets utformning sker bäst på lokal nivå bland annat med stöd av generella statsbidrag. Vidare instämde Göteborgs Stad i kommitténs synpunkt att de riktade statsbidragen medför ökad administration och att generella statsbidrag i grunden ger bättre planeringsförutsättningar

Bilaga B

Yttrande (SD)

Kommunstyrelsen 2025-10-22

Ärende 15

Yttrande angående Remiss från Socialdepartementet - Betänkandet Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62).

Sverigedemokraterna ställer sig i huvudsak positiva till de övergripande ambitionerna i utredningen Ansvaret för hälso- och sjukvården. Vi delar uppfattningen att statens styrning av hälso- och sjukvården behöver stärkas och att dagens ordning, där 21 regioner ansvarar för vården, leder till betydande skillnader i tillgänglighet, kvalitet och resursfördelning mellan olika delar av landet.

Utredningen innebär ett steg i rätt riktning genom att föreslå ett ökat statligt ansvar inom vissa områden. Vi menar dock att den inte går tillräckligt långt i sin analys av huvudmannaskapsfrågan. Vi anser att ett statligt huvudmannaskap för sjukvården bör vara det långsiktiga målet, i syfte att uppnå en mer likvärdig vård, tydligare ansvarsfördelning och effektivare användning av skattemedel.

En stärkt statlig styrning bör förenas med tydliga uppföljningssystem för vårdens resultat, tillgänglighet och kvalitet. Uppföljningen bör fokusera på faktiska vårdresultat snarare än administrativa processer, och resultaten bör redovisas öppet på nationell nivå för att stärka transparensen.

Vid en övergång till ökat statligt ansvar är det avgörande att staten tar ett långsiktigt ekonomiskt ansvar för att undvika obalans i regionernas och kommunernas resurser. Samtidigt måste den lokala kunskapen och samverkan mellan kommuner, regioner och civilsamhälle värnas. För Göteborgs del är det viktigt att en reform inte leder till ökad administrativ börda eller minskat lokalt inflytande i de vårdnära delarna av verksamheten.

Sammanfattningsvis är utredningen ett välkommet steg mot en mer samordnad och rättvis vård i hela landet, men att den bör kompletteras med en tydlig målsättning om ett statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården.